

De paradox van geluk

Aminatta Forna

De paradox van geluk

Vertaald door Aleid van Eekelen-Benders
en Mariella Duindam

NIEUW AMSTERDAM

De vertalers ontvingen voor deze vertaling een
projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel *Happiness*. Bloomsbury Publishing, Londen

© 2018 Aminatta Forna

© 2018 Nederlandse vertaling Aleid van Eekelen-Benders
en Mariella Duindam / Nieuw Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp © David Mann

Omslagbewerking image realize

Foto auteur © Bloomsbury Publishing

NUR 302

ISBN 978 90 468 2387 3

www.nieuwamsterdam.nl

Voor Rosalind Hanson Alp

De laatste wolf

GREENHAMPTON, MASSACHUSETTS, APRIL 1834

Voorjaarssneeuw, holten in de grond verstild tot witporseleinen kommen. Het blauwe uur, de silhouetten van dennenbomen en huizen staken af tegen een steeds donkerder lucht. De wolvenjager tuurde naar de lichtjes van het dorp. Dagenlang was hij onderweg geweest, terug naar deze plaats die hem ooit vertrouwd was maar waar hij al een half leven niet meer in de buurt was gekomen. Vanaf de belling kreeg hij de indruk dat Greenhampton tijdens zijn jarenlange afwezigheid niet veel was gegroeid, het aantal huizen leek eerder kleiner. Mannen hadden hun spullen gepakt en waren vertrokken, had hij horen zeggen, ze hadden huis en haard verlaten, hun boerderijen in de steek gelaten, boerderijen die al drie generaties in de familie waren. Vaders en grootvaders hadden de rotsachtige bodem van New England ontgonnen, bomen gekapt en muilezels aan de stronken gespannen om die los te wrikken, ze hadden putten geslagen en muren om hun boerderijen gebouwd, steen voor steen met de hand gelegd, om hun levende have tegen roofdieren te beschermen. Nu gaven de zonen van die mannen het land terug aan de natuur en trokken naar de vlakten in het westen, waar je vanaf één plek rondom niets anders dan open ruimte zag, in welke richting je ook keek, en als je met je hak in de grond schopte: aarde, zwart en vruchtbaar, onder je voeten.

De boer die hem had geschreven was geen bekende van de wolvenjager, maar hij bekende de achternaam en dat had de doorslag gegeven toen hij uiteindelijk besloot te reageren. Ze hadden al een hele tijd naar hem gezocht, zei de briefschrijver. Ze zaten dringend verlegen om een

wolvenjager, maar daar in de buurt waren er geen meer actief. Er zouden daar geen wolven meer over zijn, maar nu liep er iets rond wat schapen roofde en de laatste boeren waren tot de overtuiging gekomen dat dit het werk van een wolf was.

Sneeuw op de grond was goed. Een lange winter maakte wolven hongerig, sneeuw maakte het makkelijker hun spoor te volgen, zorgde ervoor dat ze nog een dikke vacht hadden en een wintervacht bracht meer op. De wolvenjager maakte een snelle rekensom. Geld voor de vachten kwam boven op zijn tarief, plus de overheidspremie van vijftien dollar per wolf, maar om daar aanspraak op te maken zou hij naar het dorp terug moeten om de scalp in te leveren. Een vacht in goede conditie zou misschien vijftientwintig dollar opbrengen. Zijn tarief bedroeg tachtig dollar. De winter had de wolvenjager in een kleine blokbut op de vlakte doorgebracht. Elke dag zette hij zijn klemmen en elke dag zaten zijn klemmen vol – hij had meer dan tien balen wolvenhuiden verkocht en al in de eerste week de investering in zijn uitrusting terugverdiend. Alles daarna was pure winst. Deze klus zou de afsluiting worden van een goed seizoen.

De wolvenjager klom weer op zijn wagen en dreef zijn paard voort. Onder het canvas achterin lag een half dozijn Newhouse-wolfsklemmen. Aan zijn schouder droeg hij een lang geweer en laag om zijn middel een vilmes met een uit mesquitehout gesneden heft en een krom lemmer, dat breed en kort was. Hij had een halve pint whiskey in de zak van zijn buffelkalfsleren overjas. In een binnenzak van zijn wollen jas zat de brief die hem hierheen had gebracht, met daarin gerold drie glazen flesjes: twee lege en een met glinsterend wit poeder.

Het paard zette zijn gewicht tegen het tuig en schoof met zijn hoef tot het bouwvast vond op de weg. Het ging nu tenminste heuvelaf.

In de dorpswinkel, waar de vrouw van de eigenaar hem leek te verwachten, informeerde de wolvenjager of hij de juiste weg volgde en kocht hij een pluk tabak. Het liefst had hij het dorp bij daglicht bereikt, om met zijn jachtuitrusting door het centrum te kunnen rijden, de mensen te zien omkijken als hij langskwam, wie naar hem zwaaide toe

te knikken en zijn boed af te nemen voor wie juichte. Maar het was niet anders. Hij hield stil voor de verlichte boerderij, sloeg een wolfs-
vacht om zijn schouders en zette een bontmuts op – die aandacht voor
detail overtuigde mensen ervan dat ze waar voor hun geld kregen.

De volgende ochtend was hij al in het bos, ruim een kilometer boven
de boerderij. Onderweg had hij gespeurd naar kadavers van prooidie-
ren, sporen, uitwerpselen, wat dan ook. Hij vond niets. Een vlak stuk
op de belling met een open plek in een bosje hemlocksparren verschaftte
hem een plaats om zijn kamp op te slaan. Daarna liep hij drie kilome-
ter in vier verschillende richtingen. Eén keer vond hij het kadaver van
een stier, wat misschien wel, maar misschien ook niet, het werk van een
wolf was; het was te ver gerot om dat te kunnen zeggen.

De vorige avond had hij zijn opdrachtgever tijdens het eten onder-
houden met verhalen over wolven die hij belemaal in Dakota en Ne-
braska had gevangen. Eerst had hij gedaan alsof hij daar liever niet
toe werd verleid, maar toen bij zijn bord gestoofde oesters met mais-
brood leeg had stak hij van wal, langzaam en met veel stiltes om zijn
kleine geboor het genoeg te gunnen hem aan te sporen. Zijn reputatie
was hem voorgegaan, wist hij, daarom koos hij zijn verhalen over
confrontaties met laaghartige wolven zorgvuldig; sommige verfraaide
hij wat, andere eigende hij zich domweg toe. Hij accepteerde een glaas-
je port (het gezin waar hij te gast was, was niet rijk maar wel redelijk
bemiddeld, doordat ze zich al vroeg ook op het looien hadden toegelegd)
en begon het verhaal van de laaghartige drietentige wolf in Harding
County en dat van de wolvenkoningin van Colorado, die hij niet zelf
had gevangen, maar hij had het verslag van haar executie uit betrouw-
bare bron. Geboeid en gevierendeeld door vier ruiters die elk een an-
dere kant op reden, jawel mijnbeer. Er waren tweehonderd christen-
mensen bijeengekomen om te zien hoe de gevangen wolf achter op een
kar werd opgebracht.

De vader van de wolvenjager had ook in deze omgeving op wolven
gejaagd; de wolvenjager was zelfs hier in het dorp geboren. Met de
laatste wolven was ook zijn vaders werk verdwenen, maar tegen die

tijd was zijn vader al een oude man. Als jongeman was de wolvenjager naar het westen getrokken en in de loop der jaren had hij elke klus aangepakt die er maar te vinden was: hij had aan de spoorwegen gewerkt, kuddes geboed, erts geclaimd en gedolven – allemaal voor anderen. Eénmaal had hij zijn spaargeld in een cinnaberconcessie gestoken, maar na twee jaar zwoegen had hij er de brui aan gegeven. Uiteindelijk was het kwik minder waard geweest dan zijn tijd. Kort daarna hoorde hij dat er vraag was naar wolvenjagers, en hij hoorde ook wat een boer bereid was te betalen aan iemand die zijn land wolvenvrij hield. Daarom kocht hij een nieuw vilmes en pakte het werk op dat zijn vader had neergelegd.

Vanaf de kruin van de heuvel inspecteerde de wolvenjager het land op de belling ertegenover. Waar ooit weiden en welige graan- en maisvelden hadden gelegen, groeiden nu onkruid en jonge weymouthdennen. Zijn opdrachtgever was zes schapen kwijtgeraakt aan de wolf, werd er gezegd. Een andere boer had 's ochtends acht van zijn schapen dood aangetroffen, en een negende nog in de laatste doodsstuipe. Dit was nu al enige jaren aan de gang. Hoewel niemand er een had gezien werd er toch een wolf verantwoordelijk gebouden. De wolven kwam terug, dat geloofden de mensen en dat zeiden ze ook, de beesten hadden al die jaren alleen maar hun kans afgewacht, gewacht tot de mensen hun waakzaamheid verloren.

Wat de wolvenjager betreft, die achtte het waarschijnlijker dat er een wilde hond achter zat, maar hij hield zijn mond.

Middag. De wolvenjager schoot een hertenbok, sneed de dijen eraf, verpakte die en sleepte de rest van het kadaver achter zijn paard naar een plek op zo'n anderhalve kilometer van zijn kamp. Hij baalde een leeg flesje uit zijn binnenzak, goot er wat van het witte poeder in, deed er wat sneeuw bij, schudde het mengsel tot de sneeuw smolt en hield het tegen het licht om het te inspecteren. Vervolgens sneed hij de huid op de buik van het hert open, trok die een stukje omhoog en smeerde het mengsel op het vlees. Hij schoot een tweede hert en berbaalde het ritueel, ditmaal op zo'n anderhalve kilometer aan de andere kant van zijn

kamp. Sommigen gaven de voorkeur aan cyaankali, maar hij had liever strychnine, wellicht omdat dat hem vertrouwd was; hij wist waarmee hij resultaat boekte.

Op de terugweg naar het kamp ontdekte hij sporen en steeg af. Waarschijnlijk van een bond, aan het formaat te zien. De wolvenjager steeg weer op. Hij krabde aan zijn kin, keek achterom, toen naar weerszijden en daarna naar de horizon. Hij haalde de whiskey uit zijn zak en nam een slok.

Ochtend. Toen de wolvenjager op pad ging om de kadavers te inspecteren vond hij op de ene plek twee dode vossen en op de andere een dode lynx. De tweede ochtend een wasbeer, een derde vos, een roodstaartbuiserd. Daardoor liet hij zich niet van zijn stuk brengen. De meeste wolven konden een gratis maal niet weerstaan, maar er waren er ook die behoedzaam van aard waren. De wolvenjager klom op zijn wagen en gooide de klemmen eruit. Hij testte ze stuk voor stuk zorgvuldig en koos de twee met de sterkste veren. Hij stelde de pinnen net zo vaak bij tot hij tevreden was, nam toen een paar kettingen van elk vijftien meter lang en bevestigde aan allebei een grote sleepbaak. Hij kookte de klemmen, doopte de zolen van zijn laarzen in het kokende vocht en trok een paar berenhandschoenen aan. Hij waste de berten-dijen in de beek en toen hij bij de plek kwam die hij had uitgekozen, spreidde hij een groot stuk canvas uit op de grond en zorgde ervoor dat hij alleen bezig was op het gebied dat erdoor werd bedekt. Nadat hij de klemmen had gezet strooide hij er losse aarde en sneeuw overheen, en daarna wiste hij zijn voetsporen.

Toen hij er bij dageraad weer naartoe reed waren de klemmen leeg.

Hij keerde terug naar het restant van het eerste bert, sneed de klieren uit de dode vos en verpakte die in papier. Hij zette de klemmen elk op een nieuwe plek en paste ook nu weer goed op dat er niets van zijn geur op achterbleef. Hij haalde de vossenklieren tevoorschijn en kneep er enkele druppels uit boven de grond rondom beide klemmen.

Nacht, en de wolvenjager sliep. Op de ochtend van de vierde dag sneeuwde het zo bevig dat alles onberkenbaar werd, maar toen het

opklaarde ging hij weer naar zijn klemmen en vond ze leeg. In de sneeuw, op kleine afstand van een ervan: een donkere, langgerekte drol.

Die middag ving hij een haas en stopte het dier zolang in een kooi. Hij zette een stel klemmen in een halve cirkel om een stuk struikgewas, pakte de haas en kluisterde die met een achterpoot aan de grond. Eerst bleef het dier doodstil ineengedoken zitten. Zodra de wolvenjager wegliep begon het te spartelen. Toen hij het boorde schreeuwen haalde hij diep adem en wachtte tot het stil werd, maar het geschreeuw hield tot diep in de avond aan en hij vermoedde dat het dier in zijn worsteling zijn poot had gebroken. Dat gebeurde soms.

De volgende ochtend vond hij de haas onaangeroerd en doodgevroren.

Die bele dag doorkruiste de wolvenjager de hellingen te paard, want hij had nu het gevoel dat de wolf zich verder weg schuilbield.

Laat in de middag vond hij sporen, al waren ze een paar dagen oud. De volgende ochtend, de zesde, brak hij zijn kamp op en reed terug naar het dorp, waar hij in de dorpswinkel informeerde of hij ergens een paar bonden kon lenen. Die nacht sliep hij in het huis van zijn opdrachtgever, waar hij een goed maal at maar de port afsloeg en bijtijds naar bed ging.

Bij dageraad stond de wolvenjager hoog op de heuveltop, met twee bonden, jachtbond-windbondkruisingen, die door hun gemengde genen over zowel goed zicht als goede reukzin beschikten. Fraaie dieren met een schofthoogte van vijfenzeventig centimeter, bruine en witte vlekken en heldere ogen, broer en zus. Op de plaats waar hij de sporen had gevonden liet hij ze los en keek toe terwijl ze rondjes renden en de grond en het struikgewas besnuffelden. Hij leidde ze in de richting waar bij de kans het grootst achtte dat ze een geur zouden oppikken en het deed hem genoeg toen nauwelijks een half uur later de bondenstaarten verstijfden, de dieren hun bals naar de grond strekten en er plotseling stevig de pas in zetten.

Ze liepen al een poos gestaag over de heuvelrug de opkomende zon tegemoet, over open terrein tussen groepjes hemlocksparren en weymouth-

denmen, toen de honden plotseling stilbleeden en opgewonden hun neus in de lucht staken. De teef gromde woedend en de reu liet, met zijn nekbaeren overeind, zijn kop zakken. Op een rotsblok zo'n driehonderd meter voor hen stond een wolf. De honden kwamen in actie en vloegen eropaf. De wolvenjager trok met een zwaai het geweer van zijn rug en gaf zijn paard de sporen.

Hij verwachtte dat de wolf naar een geul of een schuilplaats of iets dergelijks zou rennen, maar het dier had een flinke voorsprong op de honden en liep dwars over de flank van de heuvel naar het noorden. Van tijd tot tijd verloor de wolvenjager hem tussen de bomen uit het zicht, maar steeds als hij op het punt stond te gaan vloeken kreeg hij hem weer in het oog. De honden zetten hun achtervolging onvermoeibaar voort en dat beviel de wolvenjager, die besloot de laatste confrontatie nog even uit te stellen.

Hij vond wolven dan wel niet bijzonder sluw of slim, maar hij speelde graag in op de sensatielust van anderen. Toen hij in de dagen die volgden op een rijtje probeerde te zetten wat er die ochtend was voorgevallen, kwam hij niettemin tot de overtuiging dat de wolf de honden in een val van eigen makelij gelokt had. Dat was als volgt gegaan. Ze zaten hem al anderhalf uur achterna en waren net een sporenbosje in gelopen toen ze op een riviertje stuitten. De honden volgden het spoor tot aan de oever en raakten het daar kwijt. In de veronderstelling dat de wolf aan de overkant zat dreef de wolvenjager de honden het water in, maar toen ze halverwege waren sprong de wolf vanuit het niets tevoorschijn en stormde op de reu af, die daar midden in het riviertje stond. De reu worstelde zich naar de andere oever, maar werd vertraagd door de steile wal. Het volgende moment had de wolf hem ingehaald en renden ze nek aan nek tussen de bomen door. De reu draaide opzij om naar de wolf te happen, maar toen scheen de ernst van de situatie tot hem door te dringen en begon hij te rennen voor zijn leven. Alle voordeel lag echter bij de wolf, die sneller en minstens een handbreedte groter was; het dier wachtte alleen het juiste moment af, en toen lag de hond op zijn rug en had de wolf hem bij de keel.

Het teefje was erachteraan gegaan, maar zij kon niets anders meer doen dan zich op het achterlijf van de wolf storten terwijl hij haar broer doodbeet. De wolvenjager schouderde zijn geweer en keek of hij veilig kon schieten. Door de achtervolging was er een flinke afstand tussen hem en de dieren ontstaan. Zodra de wolf zijn kop omhoogstak zou de teef ervandoor gaan en liep bij kans beide bonden te verliezen. Hij had maar een paar seconden. De wolf was nog bezig met de keel van de reu, die aanvankelijk kronkelde om los te komen maar nu vrijwel niet meer bewoog. De jager mikte op het achterlijf van de wolf. Geen ideaal schot, maar hij had geen andere keus. Precies op het moment dat hij schoot had de reu op de grond een laatste stuiptrekking en dat levensteken van haar broer leek de teef aan te moedigen: ze sprong naar voren, recht in de vuurlinie. De wolf draaide zich razendsnel om en pas met zijn tweede schot legde de jager hem neer.

Met de dode reu achter zich over de rug van zijn paard en de dode wolf aan een touw achter de kar paradeerde de wolvenjager de hele hoofdstraat van Greenhampton door. Het kadaver van de teef had hij in een diep ravijn geworpen. Het verminkte lijk van de reu getuigde van de brute kracht van de wolf en zou het makkelijker maken de eigenaar onder ogen te komen; met een beetje geluk wuifde die de kosten van twee dode bonden weg. De eerste mensen kwamen hun huizen en de winkel uit om de wolf te zien. Een groep jongetjes rende achter hem aan en schopte tegen het kadaver. Op het dorpsplein waar ooit de galg stond werd de wolf opgeknoopt en met lange stokken geslagen, tot zijn ogen uitpuilden en zijn tong uit zijn bek hing.

Avond, en de wolvenjager overpeinsde alles wat er was gebeurd.

De volgende ochtend laadde hij zijn wagen en nam afscheid van zijn opdrachtgevers. Hij reed langs het kadaver, dat ronddraaide in het ochtendbriesje. Hij vertrok in een stevig tempo, maar zodra hij de beuvel over was liet hij zijn paard wat langzamer lopen. In een naburig dorp zocht hij een berberg om te overnachten. De volgende dag huurde hij weer een paar speurbonden en reed terug naar de beuvels. Daar ging hij dicht bij de plek waar hij de wolf voor het eerst had gezien op

een rotsblok staan en spiedde met een verreijker zorgvuldig de omgeving af tot hij vond wat hij zocht: een verzameling schuin tegen elkaar staande platte stenen tussen de bomen. Hij reed erheen en zoals hij had geboopt pikten de bonden al snel een geur op.

De wolven hadden een hol gemaakt in een lage grot onder een van de steenplaten. De jager riep de bonden en reed weer naar het dorp, waar hij ze terugbracht en hun eigenaar betaalde. Nog drie dagen, zo lang zou het naar zijn schatting duren voor de wolvin naar buiten kwam om voedsel te zoeken. Toen het zover was trok hij opnieuw de heuvels in en installeerde zich in het zicht van het hol. Hij had besloten haar niet naar buiten te jagen, hij had de tijd. Hij inspecteerde de lucht en stak een pluk tabak achter zijn onderlip. Toen bij aan zijn derde pluk toe was, zag hij beweging. Daar was ze, de wolvin, ze kwam haar verdwenen partner zoeken. Hij wachtte tot ze helemaal buiten was, in de openlucht, en toen ze haar kop bief, misschien om te huilen, schoot bij.

Voorzichtig naderde bij het hol, maar er liet zich niets zien, er kwam niets op hem af. Hij besloot de welpen niet te doden. Eerlijk gezegd was dat iets wat geen enkele wolvenjager graag deed: jonge wolfjes waren aandoenlijke schepsels, goed van vertrouwen en speels. Deze welpen, zonder vader en nu ook zonder moeder, zouden nooit het voorjaar halen.

Een uur later was de wolvenjager weer op weg. Hij had zijn vacht. Hij zou de oren van beide wolven inleveren om zijn premie te innen. Daarna zou hij naar het westen rijden en wachten tot het zomer werd, tot het tijd was om opnieuw te beginnen.

Hoofdstuk 1

LONDEN, ZONDAG 2 FEBRUARI 2014, AVOND

Op dat uur van de dag is het op de Waterloo Bridge druk met winkelaars en weekendwerkers die te voet naar Waterloo Station gaan. En in die tijd van het jaar gaat het al vroeg schemeren: om vijf uur is het donker. De vos liep tussen de voetgangers door, die hem voor het merendeel geen aandacht schonken, zo makkelijk waren ze niet af te leiden van het vaste doel dat ze voor ogen hadden. Door de schuin vallende natte sneeuw zagen veel mensen de vos niet eens, en degenen die hem wel zagen hielden hem eerder voor een loslopende hond.

Een enkeling merkte het dier wel op tijdens zijn tocht. Op het terras van het National Theatre kregen een paar rokers hem in het oog toen hij hen om de hoek van een betonnen bloembak vol dode lavendel gadesloeg. De rokers en de vos keken elkaar secondenlang in stilte aan. Toen gebeurden er drie dingen waardoor de vos ervandoor ging. Een langsvarend motorjacht op de rivier gaf een stoot met zijn toeter, en dat ontlokte een van de rokers een hoog ‘Oo!’ van verrassing. Daar schrok de vos weer van; hij deinsde achteruit en zou misschien alleen de trap zijn af gerend naar de verdieping eronder als niet – het derde voorval – een plastic tasje door een onverhoedse windvlaag van een boomtak was losgerukt en plotseling over het terras werd geblazen. Vlak voor dat alles gebeurde was er nog een roker uit de lobby van het theater gekomen, die nu met haar schouder de zware deur openhield

als windscherm terwijl ze een sigaret opstak. Om aan de dreiging van het tasje te ontkomen schoot de vos door de open deur de lobby in, waar hij opging in de lavastroom van vertrekkende theaterbezoekers. Daar ging hij, de trap af en door de menigte heen, en onderweg schampte hij langs kuiten en knieën, waardoor mensen met een kreet een sprongetje maakten en door het woud aan benen de vloer afspeurden naar de oorzaak.

Op de begane grond schoot de vos de harde vloer over. Een jongeman die programma's verkocht voor de avondvoorstelling wees naar hem en riep, verontwaardigd leek het wel: 'Daar!' naar een paar beveiligers, die stommelend en met rinkelende sleutels overeind kwamen. Er bleven mensen staan kijken, gesprekken vielen stil. Omringd door de wand van glazen deuren en de betonnen muren van het gebouw kon de vos geen kant op.

Aan de andere zijde van het glas kwam een man die van top tot teen zilver geverfd was, met een zilveren wandelstok en een zilveren bolhoed, en die acht uur lang doodstil in de ijzige kou op een krat had gestaan, zonder enig idee van de commotie die zich daarbinnen voltrok op het gebouw af lopen. Precies op het moment dat de vos de laatste van de rij deuren bereikte trok de man die open. De vos rende naar buiten. De beveiligers kwamen slippend tot stilstand; de ene viel bijna terwijl de andere een kreet slaakte in het Yoruba. Lachend schoven ze hun pet recht, en een van beiden gaf zijn collega een klap op de schouder. Hier en daar begonnen wat mensen te applaudisseren en de zilveren man maakte een buiging.

Buiten hing de geur van rivierwater en uitlaatgassen. De vos rende de stenen trap naar de brug op, waar hij een man inhaalde die een fiets meedroeg. Op de brug liepen de mensen stug rechtdoor, gewapend met tassen, beschermd door kop-

telefoons; ze keken niet op of om en letten op niets of niemand. Degenen die niet doelbewust voortliepen meanderden in paren, rotsen waar de snellere lopers omheen stroomden. Langs een cameraman die een timelapseopname maakte van de rivier gving de vos, in een metronomisch drafsje, en zocht zich een weg tussen al die mensen door.

Een man, zo lang dat hij leek te waden door de menigte, stak de brug over in de richting waar de vos vandaan kwam. Zijn naam, de naam die hem door zijn moeder was gegeven alsof ze al voorzag tot welk formaat haar enige zoon ooit zou uitgroeien, was Attila. In zijn zak zat een theaterkaartje. Daarnaast had hij een reservering voor een restaurant aan de Aldwych. Dat restaurant had hij gekozen nadat hij het menu bij de ingang had gelezen, en in gedachten smulde hij al van de *Tafelspitz* en de kipsalade. Hij was pas enkele uren geleden in het land aangekomen en genoot vooralsnog van de wind en de natte sneeuw in zijn gezicht. Hij genoot ook van het idee dat hij straks alleen in een donkere ruimte zou zitten, omringd door onbekenden, waar niemand hem zou kunnen vinden. Hij bewoog zich langzaam door de menigte en liet zich inhalen. Midden op de brug, net voorbij de cameraman met zijn statief, bleef hij staan om het uitzicht op de Houses of Parliament te bewonderen.

Iemand botste tegen hem op.

Attila bleef bij deze botsing ongedeerd, dankzij zijn bouw en lengte. De vrouw die tegen hem aan was gerend belandde echter op de grond, waarop Attila zich prompt vooroverboog om haar overeind te helpen. Hij verontschuldigde zich, uit medeleven, want dit was duidelijk niet zijn fout. De vrouw pakte zijn uitgestoken hand, stond op en klopte haar achterste af. Ze was gekleed in jeans, een sweater en een jack, allemaal zwart. Attila raapte een zwarte rugzak op en stak hem haar

toe, maar ze liet hem er even mee staan terwijl ze haar haren opnieuw in een staart bond. Tijdens het wachten vielen hem aan de vrouw twee dingen op: ten eerste dat haar haar een nogal opmerkelijk lichte, zilverachtige kleur had en tot halverwege haar rug hing, of in elk geval zou hebben gehangen als ze niet al bezig was geweest het weg te stoppen onder een wollen muts, en ten tweede dat ze nogal lang was voor een vrouw; ze reikte bijna tot zijn kin. Ze stak haar hand uit naar de rugzak, zwaaide die over haar schouder en zei: ‘Het spijt me vreselijk, neemt u me alstublieft niet kwalijk’, op een toon waarin absoluut geen spijt doorklonk. Attila knikte. Een ogenblik later zag hij haar met lange passen weglopen. Hij voelde nog steeds de kracht van hun botsing, de afdruk van haar lichaam op het zijne.

Later, in de schouwburg, dronk hij een glas gin-tonic en vergat de vrouw op de brug. De voorstelling was een komedie en hij lachte zo bulderend om alle grappen dat de tranen over zijn wangen rolden. In de pauze kocht hij een vanille-ijsje. Hij kwam niet vaak in Londen, maar vaak genoeg om bepaalde gewoonten te hebben gevormd. Aan het einde van de ochtend was hij in zijn favoriete hotel aangekomen; de vroege avond had hij doorgebracht met wandelen en het kopen van theaterkaartjes. Nu speurde hij vanaf het terras de skyline af naar veranderingen en ontdekte rechts van de St Paul’s Cathedral twee nieuwe wolkenkrabbers, de ene met één schuin aflopende zijkant en de andere met een holronde vorm – die waren gebouwd na zijn laatste bezoek aan de stad, twee jaar geleden. Halverwege de Waterloo Bridge stond een bord met een gravure van de skyline en Attila nam zich voor om daarop de namen van de nieuwe gebouwen op te zoeken. Toen hij zijn ijsje ophad ging de bel, waarop hij zich met hernieuwde voorpret naar de zaal begaf om zijn plaats weer in te nemen.

Op zijn weg terug over de brug werd hij gedreven door